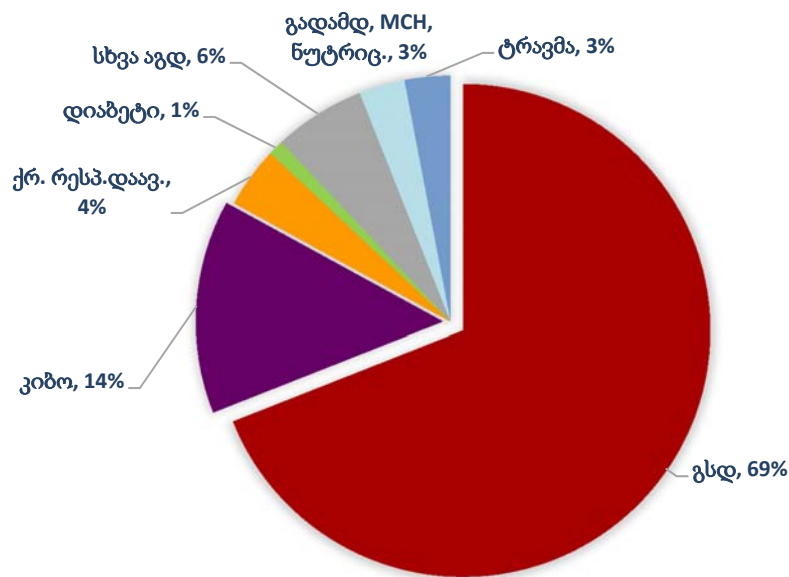

საქართველო
მოკლე მიმოხილვა

არაგადამდებ დაავადებათა ზედამხედველობა

არაგადამდები დაავადებები დაავადებათა ტვირთის უდიდეს ნაწილს წარმოადგენს საქართველოში და დიდ გავლენას ახდენს სიცოცხლის ყველაზე პროდუქტიულ წლებზე. ჯანმოს 2014 წლის ანგარიშის თანახმად საერთო სიკვდილიანობის 94% გამოწვეულია არაგადამდები დაავადებებით, მათ შორის 69% - უკავშირდება გულ-სისხლძარღვთა დაავადებებს, 14% - კიბოს, 1% - დიაბეტს და 4% - ქრონიკულ რესპირატორულ დაავადებებს. არაგადამდები დაავადებები გავლენას ახდენს არა მხოლოდ ჯანმრთელობაზე, არამედ ქვეყნის მდგრად განვითარებაზეც.

არაგადამდებ დაავადებათა ეფექტური პრევენციისა და კონტროლისათვის აუცილებელია ზუსტი და სანდო ინფორმაციის ხელმისაწვდომობა, ჯანმრთელობის ინდიკატორების მონიტორინგი და განსაზღვრა, ინტერვენციების მონიტორინგი და შეფასება. არაგადამდებ დაავადებათა ეფექტური კონტროლის მიზნით საქართველომ დანერგა ჯანმო-ს STEPS მეთოდოლოგია; 2010 და 2016 წლებში ჯანმოს ევროპისა და ჯანმოს სათავო ოფისების ტექნიკური და ფინანსური დახმარებით ჩატარდა STEPS კვლევის 2 ეტაპი, რამაც მოგვცა უნიკალური შესაძლებლობა მონაცემები შეგვედარებინა არა მხოლოდ სხვა ქვეყნების მონაცემებთან, არამედ მოგვეხდინა საქართველოში არაგადამდებ დაავადებათა გამოვლინებებისა და ტენდენციის, აგრეთვე რისკ-ფაქტორების მონიტორინგი და შეფასება. ეს მხოლოდ პირველი ნაბიჯებია მდგრადი საზედამხედველო სისტემის ჩამოყალიბების მიმართულებით, რამაც გააუმჯობესა ეროვნულ დონეზე არსებული შესაძლებლობები და მოგვცა ჯანმრთელობის შესახებ უკეთესი მონაცემები, და მოგვცა უკეთესი შესაძლებლობები არაგადამდები დაავადებების ეფექტური პრევენციისა და კონტროლის და საბოლოოდ ჩვენი თანამოქალაქეების ჯანმრთელობის გაუმჯობესებისათვის.

საბოლოო მიზანი: ძირითადი არაგადამდებ დაავადებებისა და რისკ-ფაქტორების ეპიდემიოლოგიის სისტემის გაძლიერება, არაგადამდებ დაავადებათა პრევენციისა და კონტროლის, მათ შორის საქართველოში ჯანდაცვის მართვის გასაუმჯობესებლად.

კონკრეტული მიზანი: ძირითად არაგადამდებ დაავადებათა ქცევითი და ბიოლოგიური რისკ-ფაქტორებისა და მათი დეტერმინანტების პრევალენტობის შეფასება საქართველოს 18-69 წლის მოსახლეობაში, და ტენდენციების შეფასება 2010 წლის კვლევის შედეგებთან შედარებით

ამოცანა 1: არაგადამდებ დაავადებათა რისკ-ფაქტორების პრევალენტობის შეფასება 18-69 წლის მოსახლეობაში ასაკობრივი ჯგუფების, რეგიონებისა და ურბანული/სოფლის საცხოვრებელი ადგილის მიხედვით

ამოცანა 2: ინსტიტუციური შესაძლებლობების გაზრდა, სამომავლოდ ავდ რისკ-ფაქტორების ეფექტური და მდგრადი სახედამხედველო სისტემის განვითარებისათვის, მათ შორის გლობალურად შეთანხმებული ავდ ინდიკატორებისა და რისკ-ფაქტორების ეროვნული მონიტორინგისა და ანგარიშგების სისტემის განვითარებისათვის.

ამოცანა 3: კვლევის შედეგების ეფექტური გამოყენება, რაც ხელს შეუწყობს არაგადამდებ დაავადებათა ტვირთის სერიოზულ შემცირებას ქვეყანაში

STEPS ეროვნული საბჭო შედგება დაავადებათა კონტროლისა და საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის ეროვნული ცენტრის (NCDC), შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროს (MoLHSA), საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახურის (GeoStat), აკადემიური სამედიცინო ინსტიტუტებისა და პროფესიული ასოციაციების წარმომადგენლებისაგან.

საქართველომ განახორციელა "STEPS" რისკ-ფაქტორების შეფასების სამივე ეტაპი:

"Steps" რისკ-ფაქტორების შეფასება

Step 1 - კითხვარზე დაფუძნებული შეფასება (სოციალურ-დემოგრაფიული ინდიკატორები, ქცევითი რისკ-ფაქტორები (თამბაქო, ალკოჰოლი, არაჯანსაღი კვებითი რეჟიმი, დაბალი ფიზიკური აქტივობა და ა.შ.)

Step 2 - ფიზიკური გაზომვები (სიმაღლე, წონა, წელის გარშემოწერილობა, პულსი და წნევა)

Step 3 - ბიოქიმიური მაჩვენებლები (სისხლის გლუკოზა, სისხლის ლიპიდები, HDL ქოლესტეროლი, შარდის ნატრიუმი და კოტინინი)

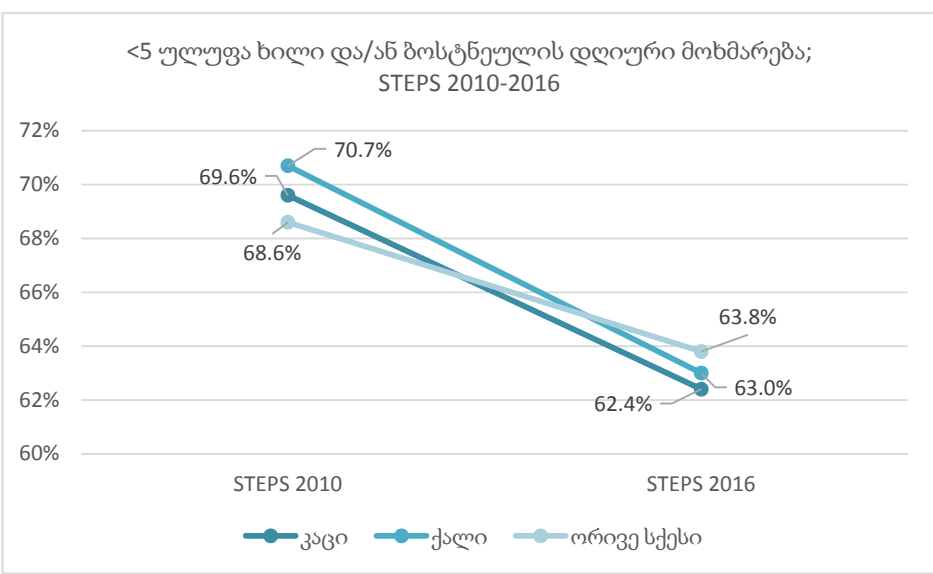
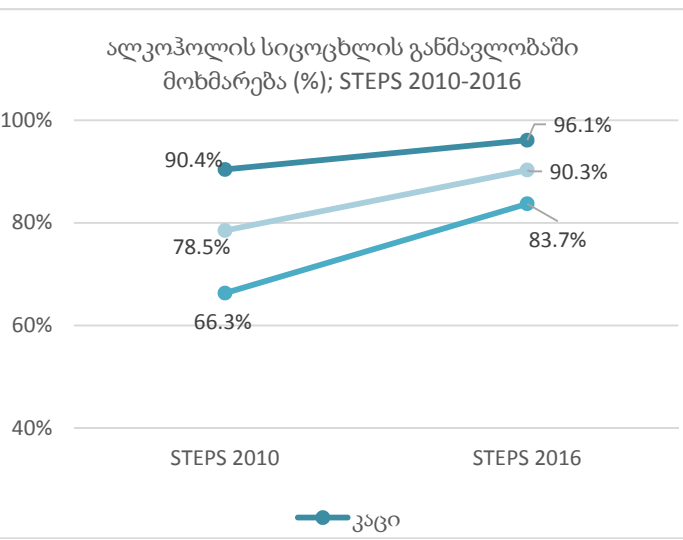
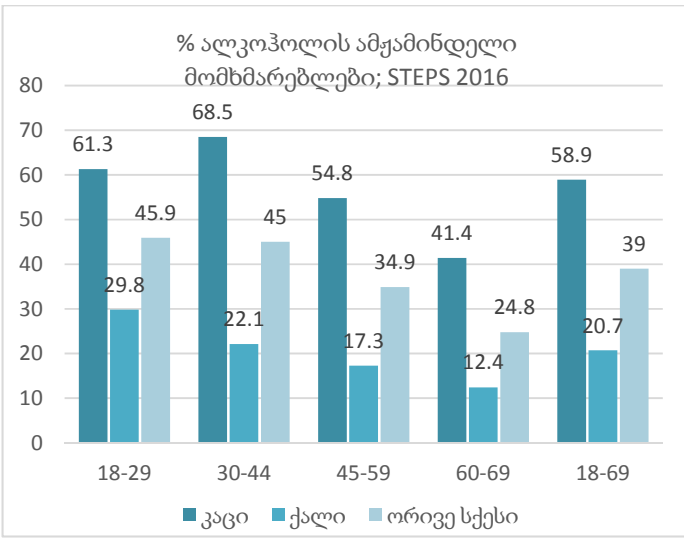
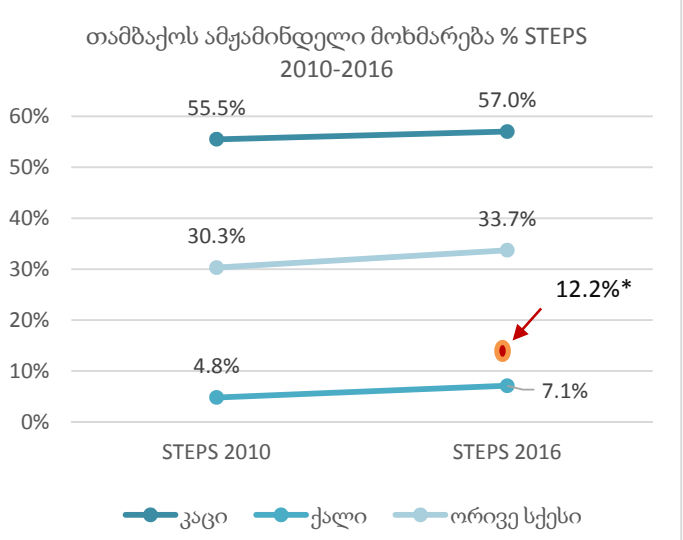
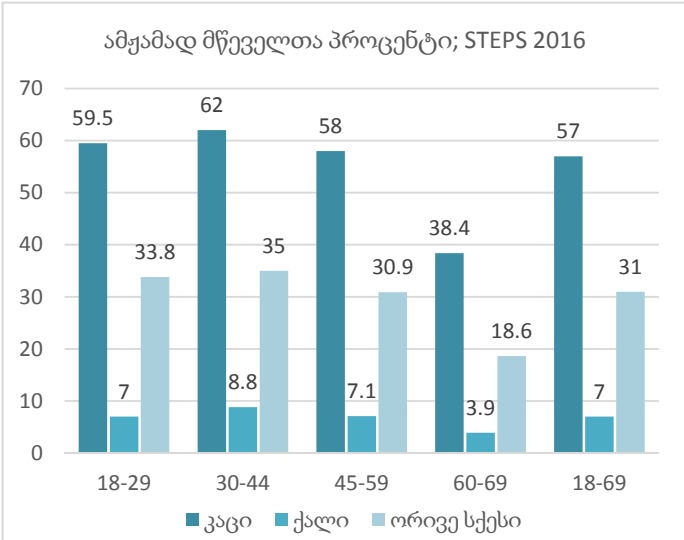

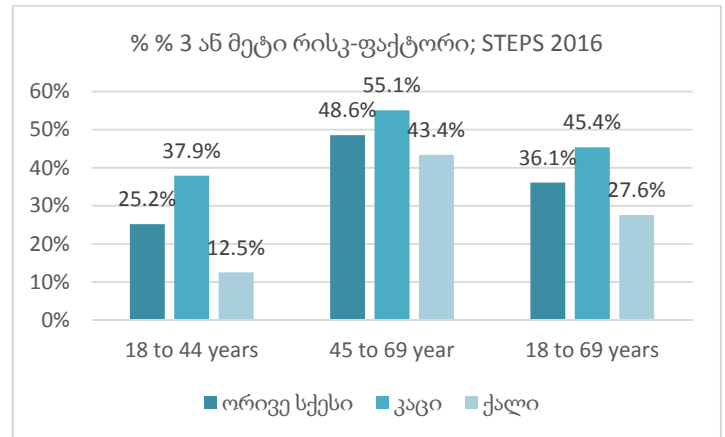
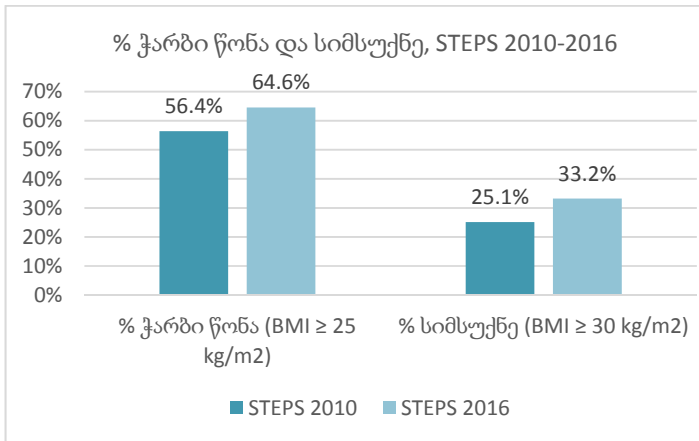
"steps" რისკ-ფაქტორების შეფასება

საბოლოო ნიმუშის ზომა – 5554

4 ასაკობრივი ჯგუფი (1-29, 30-44, 45-59, 60-69)

კვლევაზე პასუხი – 76%

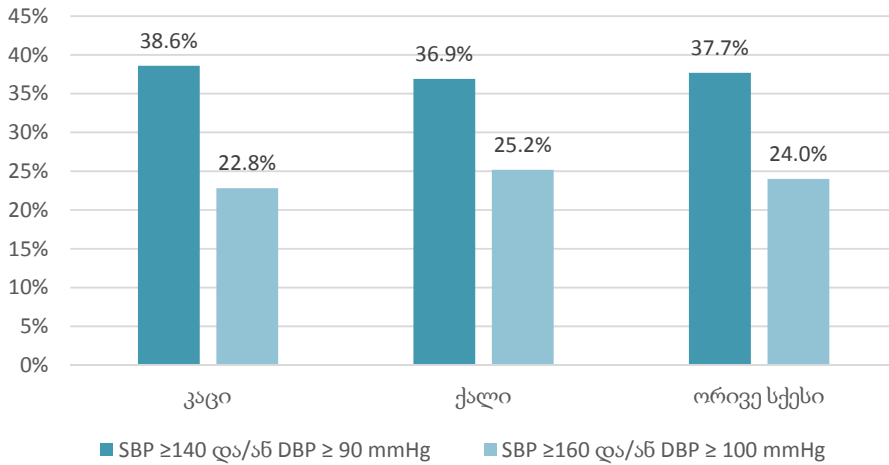

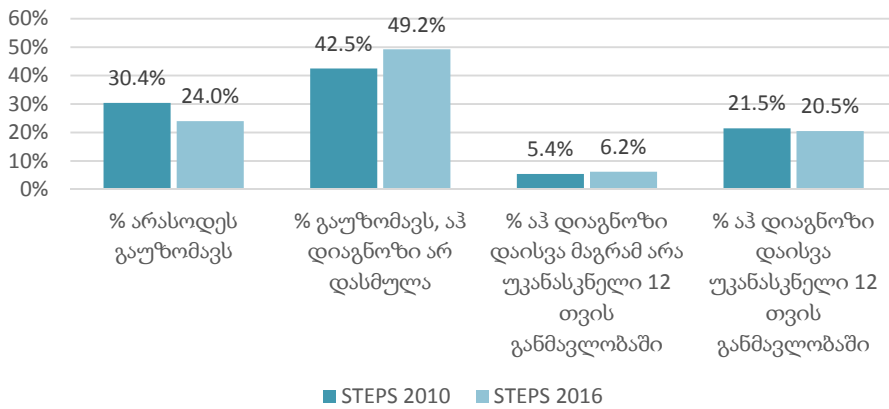
რამდენიმე ინდიკატორი, STEPS 2016

	ორივე სქესი	მამაკაცები	ქალები
10-წლიანი გსდ რისკი $\geq 30\%$, ან არსებული გსდ 40-69 წლის პოპულაციაში	28.8%	30.8%	27.1%
ალკოჰოლის მიმღებ ეპიზოდური (ერთ ჯერზე 6 და მეტი ულუფა ალკოჰოლის მიღება უკანასკნელი 30 დღის განმავლობაში) მოხმარება (%)	18.30%	35.30%	2.60%
საშვილოსნოს ყელის კიბოს სკრინინგის სიცოცხლის განმავლობაში ჩატარება 30-49 წლის ქალთა შორის (%)			23.90%
სისტოლური წნევის საშუალო მაჩვენებელი (მმვწყსვ), მათ შორის ვინც იტარებს ანტიჰიპერტენზიულ მკურნალობას	129.4	132.6	126.5
დოასტოლური წნევის საშუალო მაჩვენებელი (მმვწყსვ), მათ შორის ვინც იტარებს ანტიჰიპერტენზიულ მკურნალობას	82.2	83	81.4
მიღებული მარილის საშუალო დღიური რაოდენობა (გრამი)	8.5	9.7	7.4

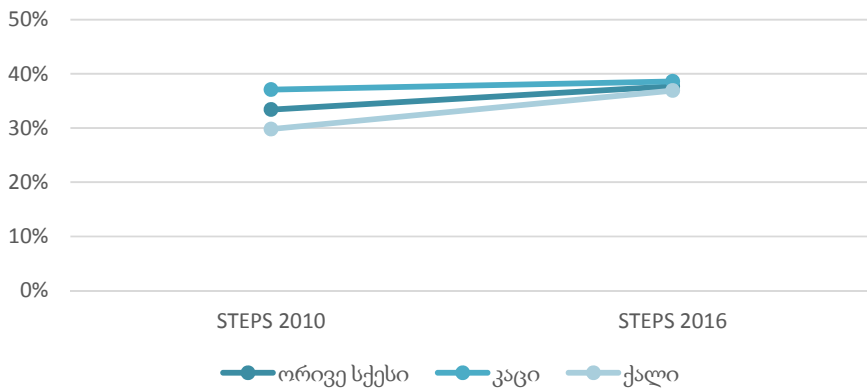
არტერიული ჰიპერტენზია (%); STEPS 2016

Arterial Hypertension diagnosis and measurement; STEPS 2010-2016

SBP ≥140 და / ან DBP ≥ 90 mmHg ან მიმდინარე მკურნალობა; STEPS 2010-2016

უახლესი მნიშვნელოვანი მიღწევები

- STEPS კვლევის შედეგად მოწოდებულ ინფორმაციაზე დაყრდნობით შეიქმნა არაგადამდებ დაავადებათა პრევენციისა და კონტროლის მულტისექტორული სახელმწიფო საბჭო
- დამტკიცდა არაგადამდებ დაავადებათა პრევენციისა და კონტროლის 4 წლიანი სტრატეგია და სამუშაო გეგმა
- საყოველთაო ჯანდაცვის პროგრამაში, მოსახლეობის ყველაზე მოწყვლადი ნაწილისათვის შევიდა პირველადი მედიკამენტები საქართველოში ყველაზე გავრცელებული აგდ-ების სამკურნალოდ – გულის იშემიური დაავადება და ინსტულტი, ასთმა და ფილტვის ქრონიკული ობსტრუქციული დაავადება, დიაბეტი ტიპი 2 და ფარისებრი ჯირკვლის სხვადასხვა დაავადებები
- აგდ-ების ეფექტური ზედამხედველობის მიზნით საქართველომ დაწერა ჯანმო-ს WHO STEPwise მეთოდოლოგია
- ჯანმოს ევროპის რეგიონული ოფისისა და სხვა საერთაშორისო ორგანიზაციების დახმარებით საქართველო იყენებს ყველა შესაძლებლობას აგდ-ებისა და მათი რისკ-ფაქტორების შესახებ ინფორმაციის მოსაპოვებლად ისეთი კვლევების საშუალებით, როგორც არის GYTS, RHS, მიგრანტთა ჯანმრთელობის კვლევა, C ჰეპატიტის კვლევა, HBSC, COSI, იოდის ეროვნული კვლევა, კიბოს რეგისტრი, დაბადების რეგისტრი და ა.შ.

გამოწვევები და სამომავლო გეგმები

- აგდ-ებისა და მათი რისკ-ფაქტორებზე დაკვირვების მეშვეობით ყურადღება უნდა გამახვილდეს არა მხოლოდ პირველად, არამედ მეორად პრევენციაზე, დაავადებათა სკრინინგსა და მართვაზე
- STEPS კვლევა უნდა ჩატარდეს რეგულარულად, ყოველ 3-5 წელიწადში, რათა შეიქმნას ეპიდემიოლოგიის მდგრადი სისტემა არსებული ტენდენციების შესაფასებლად და ინფორმაციის გაცვლისა და შეფასების მდგრადი ქსელის უზრუნველსაყოფად
- კვლევის შედეგების გავრცელება სადაზღვევო კომპანიების, აგრეთვე სხვა სამთავრობო და არასამთავრობო, ეროვნული და საერთაშორისო ჯანდაცვით დაინტერესებული მხარეებისათვის, რათა გაიზარდოს სიღრმისეულ ანალიზზე დაფუძნებული გადაწყვეტილებების მიღება იმ მიზნით, რომ გაიზარდოს ჯანმრთელობის სადაზღვევო პოლიტიკით განსაზღვრული შესაძლებლობები აგდ-ების მართვისა და მკურნალობის კუთხით
- ღირებული იქნება ნებისმიერი დამატებითი კვლევა - მაგალითად, აგდ-ის პრევენციული ღონისძიებების დანერგვასთან დაკავშირებული კვლევა, ჯანმრთელობის დაზღვევის შეფასება აგდ-ის მკურნალობის დამყოლობის მიმართულებით და სხვ. ამ ტიპის კვლევების შედეგები საჭირო ინფორმაციას აწვდის პოლიტიკის შემუშავებელთ და სხვა პარტნიორ ორგანიზაციებს/დონორებს რეალური საჭიროებების შესახებ
- კვლევის შედეგების გავრცელება სხვა მედია არხებით დაინტერესებულ მხარეებისთვის, როგორცაა პოლიტიკის შემუშავებლები, გადაწყვეტილების მიმღებნი, საერთაშორისო/ადგილობრივი არასამთავრობო სექტორი, თემის ლიდერები და სხვ.
- პირველადი ჯანდაცვის პროფესიონალთა შესაძლებლობების განვითარება არაგადამდები დაავადებებისა და ჯანმრთელობის ხელშეწყობის მიმართულებით
- ინფორმაციის, განათლებისა და კომუნიკაციის (IEC) მასალების შემუშავება, რათა უზრუნველყოფილი იყოს ამომწურავი ინფორმაციის ხელმისაწვდომობა, რომელიც გამიზნული იქნება როგორც მთლიანად მოსახლეობის, ასევე მისი სხვადასხვა ჯგუფებისათვის

საქართველოს შრომის
ბუნებრივი დაცვისა და
სოციალური დაცვის
სამინისტრო

საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და
სოციალური დაცვის სამინისტრო
ა.წერეთლის გამზ.144 თბილისი, საქართველო, 0119
www.moh.gov.ge

თავდაპირველად
საქართველოს
ეროვნული ცენტრი

დაავადებათა კონტროლისა და საზოგადოებრივი
ჯანმრთელობის ეროვნული ცენტრი
მ.ასათიანის ქ.9, თბილისი, საქართველო, 0177
www.ncdc.ge